

Dân tộc Ra Glai

--- không rõ tác giả ---

Dân tộc Ra glai có trên 70 ngàn người, họ cư trú chủ yếu ở phía Nam tỉnh Khánh Hoà và Ninh Thuận. Người Ra glai còn có những tên gọi như Ra giây, Hai, Noana, La vang... Tiếng Ra glai thuộc nhóm ngôn ngữ Mã Lai- đa đảo.

Trước đây đồng bào sống du canh bằng nương rẫy. Trên rẫy thường trồng lúa ngô... Hiện nay đồng bào làm cả ruộng nước. Săn bắt, hái lượm và các nghề thủ công (chủ yếu là nghề rèn và đan lát) giữ vai trò quan trọng trong mỗi gia đình.

Người Ra glai sống thành từng pa-lây(làng) trên khu đất cao, bằng phẳng và gần nguồn nước. Nhà sàn là nhà ở truyền thống của người Ra glai. Từ nền đất đến nhà sàn không cao quá một mét. Số thành viên trong nhà thường gồm bố, mẹ và các con chưa lập gia đình. Đứng đầu pa-lây là pô pa-lây (trưởng làng), thường đó là người có công khai phá đất đầu tiên. Trưởng làng có trách nhiệm làm lễ cúng trời đất khi bị hạn hán nặng.

Trong xã hội người Ra glai còn tồn tại chế độ mẫu hệ, con tính theo dòng họ mẹ. Mẹ hay vợ là chủ nhà có quyền quyết định trong gia đình. Cô gái nếu ưng thuận chàng trai nào thì nói với bố mẹ lo cưới chồng. Trong hôn nhân ngoài quyền của người mẹ, tiếng nói của ông cậu khá quan trọng.

Người Ra glai có nhiều dòng họ : Chăm Ma-léc, Pi Năng, Pu Pươi, Asah, Ka-tơ... trong đó họ Chăm Ma-léc là đông hơn cả. Mỗi họ đều có một sự tích, truyền thuyết kể về nguồn gốc của họ mình.

Người Ra glai quan niệm có một thế giới thần linh là Giàng, bao gồm cả thần thiện và ác. Tin vào sự tồn tại vong linh của người chết. Người Ra glai có những trường ca, truyện thần thoại, truyện cổ tích mang giá trị lịch sử, nghệ thuật và có tính giáo dục sâu sắc.

Hình thức hát đối đáp khá phổ biến trong sinh hoạt văn nghệ. Nhạc cụ của người Ra glai gồm nhiều loại, ngoài chiêng, cồng còn có đàn bầu, kèn môi, đàn ống tre...

Hàng năm sau mùa thu hoạch, cả làng hội tụ thịt trâu, bò, lợn để tạ ơn Giàng (thần) và ăn mừng lúa mới.